

Защо не сме римокатолици?

Архимандрит Иринеј (Винарт)

Авторът на това изложение, архимандрит Иринеј (Винарт), бивш римокатолически свещеник в Париж, е родоначалник, пръв идеолог и организатор на Френската православна църква. Заедно с група католически свещеници и миряни, той приема Православието в Париж през 1936 г., като акт на едно пълно и свободно убеждение, че истинската Христова Църква, която е запазила апостолското предание и вероучителната истина неповредени, това е Източната Православна Църква. Пръв израз на това убеждение е именно настоящето кратко изложение.

Нашата църква иска да остане вярна на целия християнски опит през вековете, без да се губи в хрумвания, които могат да примамват само любопитните и тревожни души; тя не иска да възприеме такова становище, което да умалява същинските духовни изисквания на Евангелието; тя не е Църква на лесното и на най-малкото усилие.

Но – ще кажат – защо да оставаме вън от онова, което изглежда най-пълния израз на християнското предание на Запад? Защо да стоим настрана от този прекрасен център на единство и ред, който представлява Римокатолическата църква? Защо да не бъдем римокатолици?

Бихме искали да третираме този въпрос с цялата деликатност и любов, които той изисква; тук се касае не за полемика и за критика, а за въпрос на съвест. Преди всичко бихме искали да изразим цялата си почит и любов, която дължим на великата латинска западна църква. Тя беше нашата майка, която ни роди за християнския живот; тя е, която озари с божествена светлина нашите сърца и която продължава духовно да храни и подпомага във възхода им към Бога толкова много души. Тя е, която е запазила един твърде широк и нюансиран духовен опит. Ние не ще бъдем тъй тесногърди, че да я упрекваме за това ѝ богатство. Тя също тъй, въпреки всичко, заявяваше неуморно за необходимостта от християнското единство. При все, че нейното желание за единство е проникнато от дух на властничество, то все пак представлява напомняне за един идеал, който би трябвало да бъде близък на всяка християнска душа.

Всичко това ние знаем, признаваме го и с цялата си душа съжаляваме за недоразуменията, за които често свидетелствуват нападките, насочвани към Римската църква. Онези, които ги отправят, виждат само повърхностните недостатъци, злоупотребите, от които не е свободна нито една човешка постъпка. Ние ясно заявяваме, че ако имаше тук само недостатъци и злоупотребите, това не би било за нас законна и достатъчна причина, да изоставим Рим. "Нима една дреха може да промени майчиното лоно?" – казва светецът от един роман на Фигацаро. Грешките и дори престъпленията не са достатъчна причина, за да напуснем католицизма. Напротив, те са причина да се стараем с повече любов, жертвен дух и солидарност да подкрепяме доброто, за да възтържествува то над злото.

И тъй, нито Инквизицията, нито Борджиите, нито подмолните домогвания на йезуитите, нито Вартоломеевата нощ, нито осъждането на Галилей, нито политическите интриги, нито авторитарните действия – нищо подобно не би могло да ни отстрани от римската Църква. Всички добродетелни възмущения, дори справедливи, не биха били в състояние да ни отделят от нея. Ние би трябвало да оплакваме злоупотребите, да ги заклеимяваме, да проповядваме духовно обновяване в римокатолическата църква, но не да я напуснем поради това!

Въпросът обаче е много по-дълбок, той засяга извора на повечето от тези отклонения и заблуди, които следователно са вече нещо повече от прояви на човешки слабости и се оказват естествени последици на един погрешен принцип.

Римокатолическата църква е изопачила дълбоко самия смисъл на Христовата Църква. От единодушен в любовта живот, тя се е превърнала в общество, съставено от отделни общества и касти, дотолкова разделени, че в края на краищата понятието "църква" е взело да означава само една от тези касти. (Според католицизма да се покоряваме на Църквата не значело вече да се съобразява индивидуалната воля с целостта на мистичното Тяло Христово, но да се подчинява съвестта на заповедите на началници, властващи над едно пасивно стадо).

Да влезем в някои подробности и да видим, как се е дошло до това съществено отклонение от истината.

Да разгледаме, какво е било състоянието на малкото християнско стадо, което след Възнесението на Господа започнало да проповядва Евангелието, отначало в Йерусалим сред юдеите, а после и по целия свят? – Книгата "Деяния на светите апостоли" ни разкрива тази група християни, обединени в молитвата и в благотворителността (Деян. 4:42, 45). Разбира се, измежду тях имало някои, които в известен смисъл стоели над другите: това били преди всичко свидетелите на възкръсналия Христос, с Когото те били живели заедно и Чието учение проповядвали (Деян. 1:8); апостолският лик (колектив), действайки от името на всички, като негов авангард, никъде и никога не нарушава принципа на колективността. Това лесно се проявява при учредяването на дяконската степен: апостолите свикват учениците си и им предлагат да си изберат хора, сигурни за тази служба и след това пак те, всички те, възлагат ръце върху избраните (Деян. 6:2-6). Тук, при това първо ръкополагане, ние съвсем не виждаме да се очертава онова предимство, което, според католическата теория, било уж дадено на св. ап. Петър. Нещо повече: апостолите от Йерусалим изпращат Петра и Йоана, за да възложат те ръце над новопокръстените самаряни (Деян. 8:14-17). Тук ние виждаме тъкмо обратното на онова, което става в наше време в Римокатолическата църква, където папата, смятащ себе си за приемник на Петра, изпраща другите, но сам той не бива изпращан от никого.

От глава 11-та на Деянията на св. апостоли се вижда, че една група вярващи отправя укори към Петра и Петър се оправдава пред апостолите и братята, които се успокоили от дадените обяснения. Действително тук имаме впечатление за един единодушен живот, благодатно и свободно ръководен от св. Дух, а не за една власт, която се налага.

Този живот в единодушие се проявява с още по-голяма сила и яснота в общото решение, взето от църквата на така наречения Апостолски събор в Йерусалим. Въпросът е бил: дали обръщащите се към Христа езичници трябвало да се покоряват на юдейския закон на обрязването, за да станат християни, или не. Спорът се разгорещил особено в Антиохия, където били светите апостоли Павел и Варнава. Някои християни от юдеите там смущавали християнската община, като казвали на новообърналите се, че те не можели да се спасят без Моисеевия закон. След оживен спор вярващите от Антиохия решили да изпратят пратеници в Йерусалим, които да поставят за обсъждане този въпрос. Пратениците начело с Павел и Варнава били приети от "Църквата, от апостолите и от презвитерите" (Деян. 15: 4) и изложили затруднението. Някои измежду братята в Йерусалим, покръстени предишни фарисеи, поддържали, че е необходимо да се спазва Моисеевият закон. По време на събора Петър станал и изразил своето мнение; Варнава и Павел го последвали, а Иаков приключил разискванията. Техен плод било едно колективно писмо, което прекрасно изразява какво е представлявал вътрешният живот на Църквата през онова време: "От апостолите,

презвитерите и братята поздрав до братята от езичниците в Антиохия, Сирия и Киликия... Ние, като се събрахме, единодушно намерихме за добре да изберем мъже и ги пратим при вас заедно с нашите обични Варнава и Павла... Защото угодно бе на Светаго Духа и нам да не ви възлагаме вече никакво бреме, освен тия нужни неща..." (15:23, 25, 28) В тия изрази ние откриваме проява на живото Тяло, одушевено от вътрешния принцип на единството – Светия Дух. Тук не се открива и следа от предимство на някого от апостолите, чийто непогрешим авторитет да би решил без обсъждане всички въпроси.

Такова е било началното състояние на Църквата. Допускаме, впрочем, че с течение на вековете е могло да се извърши някаква еволюция, която да отговори на изискванията на живота на Църквата, според нуждите на нейното развитие и разпространение. Едно нещо е, обаче, еволюцията, която зачита вътрешния закон на битието, а съвсем друго е революцията, която събаря този закон и установява върху развалините му нов – закона за абсолютната власт на един човек в Църквата. – Как е могло да се извърши подобна революция?

Разбира се, тук нямаме възможност да изледваме нещата в подробности, тъй като за това би трябвало да преминем цялата църковна история. Достатъчно ще бъде да характеризираме тази бавна и понякога несъзнателна узурпация, която превърнала представителната власт на папата, породена от исторически, по-къснешни, а не първични обстоятелства, в някакво си мнимо божествено право. Няколко факта ще бъдат достатъчни, за да се докаже това.

Към края на III век се извършило едно групиране на църквите около трите главни престола: Рим, Александрия и Антиохия, които в известен смисъл представлявали и цялата Църква. Така ние виждаме, че Първият Вселенски събор в 325 г. чрез своя 6-ти канон установява главенството на епископите на тези градове над съответните области (тогава те още не са наричани патриарси). Впрочем този канон само потвърждава едно създадено вече положение – той говори за "древните обичаи" и тъй като тези обичаи признават на Римския епископ правото на предстоятел (примат) сред епископите в Италия, то същото право се признава и на александрийския епископ над Египет и на Антиохийския – над Изтока.

Но императорът напуснал Рим и се преселил в Цариград, който станал новата столица. Затова Вторият Вселенски събор през 381 г. заявил в своя 3-ти канон: "Цариградският епископ да има предимство по чест след Римския епископ, понеже Цариград е новият Рим". И Четвъртият Вселенски събор в 451 г. с 28-ия си канон провъзгласил предимствата на Цариградската църква (Новия Рим) с изрази, които сочат мнението на отците относно произхода на властта на двете велики църкви, а именно: че тази им власт е от чисто църковен характер и произлиза не от божествено установление, а от исторически обстоятелства.

Един текст от св. Иринея, епископ Лионски (+ 202), потвърждава от една страна историческия факт, който е в основата на предимството на Римския престол, и сочи, от друга, в що би трябвало да се състои едно истинско предимство в Църквата: "Всички църкви, т.е. вярващите от целия свят, по необходимост се срещат в Римската църква, поради нейното издигнато положение. В нея апостолското предание се запазва чрез сношенията на вярващите от целия свят". В този текст ние виждаме изявата на този единодушен живот на Вселенската Църква, от който Рим, поради централното си положение в империята, получавал постоянен отзвук и по такъв начин отразявал вярата на другите християнски общини. Вместо да запази тази си определена от Промисъла мисия да възвестява за вътрешния живот на Църквата и така "да утвърждава своите братя", Римският епископ превърнал това първенство по чест, дължащо се на положението му на епископ на столицата на империята, в едно мнимо първенство по божествено право, като при това се целяло папата да бъде провъзгласен за наместник на Христа.

И Римската църква допълнила тази узурпация, като провъзгласила личната непогрешимост на Римския епископ. Древните събори дори и не са подозирали подобно нещо, щом като един папа (Хонорий) е бил осъден като еретик от Шестия Вселенски събор, която присъда е била потвърдена и от Седмия Вселенски събор. Трябва да отбележим, че развитието на това отстъпление още не е завършено. Така, Ватиканският събор (1870 г.), който провъзгласил папската непогрешимост – непогрешимост сама по себе си, а не със съгласието на Църквата, ограничавал донякъде тази непрогрешимост само за тържествените папски постановления "екс катедра". Тези постановления с техните ограничения са вече задминати, тъй че, например, спрямо обикновените папски енциклики се изисква от вярващите такова пълно съгласие на ума и сърцето им, каквото се изисква за Никеийския символ на вярата. И наистина, според израза на един католически публицист, щом папата върши нещо, значи той има право да го върши; и всичко това, що той прави, определя границите на онова, което той може да прави. С други думи, за него всичко е позволено и над неговите действия няма никакъв контрол!

Именно от това дълбоко обезобразяване на вътрешния живот на Църквата са се породили всевъзможни злоупотреби, които силно поразяват. Тези злоупотреби, обаче, са само последици от състоянието на заблуда – заблуда на господството и на личната власт – от която е проникната Римската църква. С величието на своето минало, с богатството на вековния си опит, тя би трябвало да бъде старшата сестра, първата между равните, "председателстваща в любовта", според прекрасния древен израз (Св. Игнатий Богоносец, Послание до Римляните, глава 1). Обаче, уви, римската гордост направи от нея мнима господарка на всички църкви!

Ние бегло засегнахме един въпрос, който би изисквал много повече страници, за да бъде разгледан изчерпателно. Постарахме се все пак да отговорим възможно най-обективно на поставения въпрос. *И тъй, понеже ние не сме римокатолици, то е тъкмо понеже сме истински католици, под което разбираме едно вселенско общение, един истински живот* – онова, което Православието нарича "съборност", едно съгласие, една хармония, която не е наложена отвън, но се осъществява отвътре чрез Дух Светий; която бива възвестявана не от човек – колкото и да е високо неговото достоинство, но и от Църквата; която не признава друга поучаваща църква, освен самата Църква в нейната цялост и чиято истинност е гарантирана от целия християнски народ, както се изразяват Източните патриарси в посланието си до папа Пий IX. (Вж. също "Ватиканът не е католическата църква" – ред.)

Нека добием дълбоко съзнание за нашето място в Тялото на Христовата Църква, тъй щото целият наш живот да бъде преобразен от това. Всеки християнин, кръстен и белязан с печата на Св. Дух и с миропомазването, участва в Църквата не само като нейно чедо, но и като такъв, който е натоварен от нея с едно същинско служение. Нека съдействуваме на този живот във Вярата – чрез жертвеността на всички вярващи, в религиозната мисъл – чрез живата вяра, а в дейността – чрез любовта!

Париж, ноември 1936 г.

http://www.pravoslavieto.com/docs/zashto_nesme_rimokatolici.htm

по © orthodoxinfo.com